

Hevur tú ein spurning ella onkran trupulleika, sum tú kundi ynskt tær at fingið viðgjordan í hesum teiginum,

Spyr Sosialin

Skriva til: Sosialurinn, postsmoga 76, 3800 Argir. Merk brævbjálvan »Spyr Sosialin«.

Eyðun Joensen, sal-arfrøðingur

Marjun Sigurdsdóttir, sosialráðgevi

Marner Simonsen, lækni

Friða Patursson, lögfrøðingur

Brúnt útflut — er tað vandamikið?

Læknin:

Tá ein er til vanligar undirlivskanning hjá tær, tekur tú tá kyknuroynd hvørja ferð?

Tey, eg havi spurt, siga, at tú ger, men vil við hesum hava tað váttat.

Eg spyri um hetta, tí eg í seinastuni havi havt litað (brúnt) útflut. Hetta ger meg bangna, tí tað kanska kann vera krabbi. — Ikki tí, tað er ikki fyrstu ferð, at eg havi havt hetta, men eg haldi ongantið, at tað hevur vart so leingi sum hesuferð.

Eg var til kanning hjá tær fyrri umleið hálvum ári síðan, men tá hugsaði eg ikki um at nevna tað — helst av teirri grund, at eg ikki júst tá hevði litað útflut.

Seinastu mánaðarnar hevi eg iðkað harðan ítrótt hvønn dag. Kann tað ver orsøkin til, at eg havi litað útflut? (plettbløðing). Eg havi ikki ilt.

Skal eg fara til lækna?

Stúrin

Við vanligari undirlivskanning verður kyknuroynd tikin, um hetta ikki hevur verið gjørt tey seinastu eitt ella tvey árin, ella um tað finnst ella siggjast aðrar orsøkir til at gera tað.

At tygum hava brúnt útflut kann benda á, at møguleiki er fyri, at okkurt er á livmóðurmunnnum. Hetta átti tygum sjálvsagt at hava sagt, tá tygum vóru til kanning her.

Tað er møguligt at kyknuroynd er gjord, og kunnu tygum altíð fáa tað upplýst.

Hjá summum kvinnum kann hart arbeiði — eitt nú at vaska upp og niður, iðka harðan ítrótt og líkandi verða orsøk til bløðing ella brúnt útflut.

Til seinast má eg leggja dent á at fáa tygum at fara til lækna skjótast tilber, fyri at finna orsøkina til brúnluga útflotið.

MS

Stovna nýggjan sjúkrakassa?

Lögfrøðingurin:

Eru lógarreglur fyri um ein hevur skyldu at vera limur í almenna sjúkrakassanum, ella kann ein

fritt stovna nýggjan sjúkrakassa?

SP

Sambært lóg um almenna sjúkratrygging í Føroyum skulu allir persónar, sum eru yvir 16 ár og sum eru búsitandi her á landi, vera limir í góðkendum sjúkrakassa.

Orðið sjúkrakassi skal eftir hesari lóg skiljast sum «en forening, hvis medlemmer har sluttet sig sammen for ved bestemte bidrag at sikre hverandre gensidig hjælp i sygdomstilfælde».

Sagt verður eisini, at bert ein sjúkrakassi kann góðkennast innan hvørt læknadomi sær. Lógin ásetur harumframt greinligar reglur um rakstur og umsiting av góðkendum sjúkrakassum.

Ein sjúkrakassi kann verða góðkendur um hann lukar tey krøv, sum eru nevnd í lógini. Hesi eru tó so nógu og ymisk, at ikki ber til at viðgerða tey her.

Møguleikar eru fyri at stovna ein sjúkrakassa, men krøvini eru nógu og

kanska ikki heilt einfald at lúka.

Sum nevnt hava persónar í Føroyum yvir 16 ár skyldu at vera limir í góðkendum sjúkrakassa.

Um ein kemur í eftirstoðu við sjúkrakassagjaldinum fyri tveir mánaðir, fellur rætturin um veitingar eftir lógini um sjúkratrygging burtur. Um eftirstoðan verður goldin áðrenn triggir mánaðir eru farnir, kann ein gerast unaligur limur aftur eftir sjei dogum.

Er eftirstoðan ikki goldin innan triggjar mánaðir, gerst persónurin gjaldandi limur soleiðis, at hann ikki hevur rætt til veitingar eftir lógini, men tó skal gjaldast ein ávis upphædd.

Rættindini, sum vanligur limir fáast ikki aftur, fyrr enn triggir mánaðir eru lidnir, frá tí at limaskapurin varð endurnýggjaður.

Friða

Uppskot Javnaðarflokksins um eldraumsorgan:

Eldri og óhjálpin vilja ansast av sínum egnu

Tá uppskotið um samsýning fyri at ansa eldri og óhjálpin heima, var til 1. viðgerð á Tingi, var Vilhelm Johannesen framsegumaður fyri flokkin.

Hann færdi fram, at hetta uppskotið bert var ein partur av tí savnaðu skipanini innan eldraumsorganina, og er fyri tann partin, sum vil átaka sær 24 tímar ansing.

— Bert ellis- og røktarheim kunnu veita slíka hjálp, sum annars er kostnaðarstórsta loysnin. Vilhelm Johannesen segði m.a.:

Heimahjálarskipanin er góð og virkar eftir ætlanini, eins og heimasjúkrasystraskipanin, sum nú er komin, men hesar kunnu bert veita hjálp eitt ávíst tímatal í samdøgrinum.

Uppskotið um samsýning

ing fyri at ansa eldri og óhjálpin í heiminum, er tí bert eitt alternativ til 24 tímars ansingina. Tí hevur Javnaðarflokkurin skotið upp, at eldri fólk, sum heldur vilja búgva heima og har lækni hevur mælt til, at viðkomandi nýðist at fáa hjálp alt samdøgríð, at hesin kemur undir nýggju skipanina.

Uppskotið fevnir um samsýning at ansa teimum eldru og óhjálpin í heiminum og er upphæddin til hesa veiting sett á javnt við einkjupensión við fullari iskoytisveiting.

Hugsandi er, at tann sum átekur sær slíka uppgávu, kann hava lutvist arbeiði uttanfyri heimið, t.d. hálvdagsarbeiði.

Vilhelm Johannesen kom eisini inn á reglu

innan heimahjálarskipanina, sum sigur, at heimahjálparar ikki mugu hava arbeiði hjá einum, sum tær vara av.

— Henda regla átti at verið tikin burtur, tí sjálvsagt skulu avvarandi kunna taka sær av teirra gomlu og óhjálpu um læknin ávisur hjálpin, segði Vilhelm Johannesen og skoytti uppi.

— Tað er so mangan, tú hoyrir um eldri fólk, sum ikki vilja hava hjálp frá fremmandum. Tey kenna seg tryggari við einum fólki kring seg, sum tey kenna og eru góð við.

Viðvíkjandi misbrúk av hesi reglu, er tað grundarlest, tá læknin ávisur hjálpin.

— So er tað líka mikið, hvør fær til uppgávu at hjálpa, segði Vilhelm

Johannesen.

Onnur grundgeving viðvíkjandi nýggja uppskotinum er tann, at trýstið á ellis- og røktarheimini nú er so stórt í lötuni. Við hesum metir Javnaðarflokkurin at trýstið minskar, um fólk fáa slíka alternativa skipan í boði.

Vilhelm Johannesen sigur við Sosialin, at limir í øllum flokkum høvdu orðið við 1. viðgerð og at allir flokkar sum heild tóku undir við uppskotinum.

Málið var beint í sosialu nevnd Løgtingsins, haðani eitt álit skal koma um stutta tíð, áðrenn tingið fer heimaftur úr hesi tingsetu.

Dag.

